

Ensemble Vechtstreek

Aardkundige waarden Vechtstreek

Ensemble Vechtstreek bestaat uit drie geologische deelgebieden met een eigen ontstaansgeschiedenis: een relatief klein noordelijk deel tegen Amsterdam aan, een groot oostelijk deel tegen de stuwwallen, en daartussenin het Vechtdal.

Het noordelijke deelgebied, een veenrivierenlandschap, bestaat uit resten van het voormalige zeeklei- en veenpolderlandschap waar bijvoorbeeld ook Waterland toe behoort. Het bestaat uit jongere zeeklei- en zandafzettingen (van minder dan 3750 jaar geleden) met inschakelingen van veen.

Aan de oost- en zuidoostkant ligt een voortzetting van het oude veenpolderlandschap, hier echter met nog maar een enkele droogmakerij (Horstermeerpolder) in het Vechtveensplassenlandschap (Naardermeer, Ankeveen, Kortenhoef, Loosdrecht, etc.) en op de overgang naar de glaciële stuwwallandschappen van 't Gooi. Deze voornamelijk uit veen bestaande Formatie van Nieuwkoop is gevormd in de kust- en riviervlakten en in delen van het Nederlandse zandgebied met een gebrekkige afwatering, zoals de veengebieden nabij de stuwwallen van 't Gooi. Op de overgang naar de stuwwallen bevinden zich lokaal dekzanden aan het oppervlak (het Laagpakket van Wierden) uit de laatste ijstijd, het weichselien.

Tussen deze twee veenpolderlandschappen ligt het stroomgebied van de Vecht, oorspronkelijk een getijdenriviertje, dat zo'n 3000 jaar geleden moet zijn ontstaan, toen de Vechtstreek nog één groot veenmoeras was. De Aetsveldschepolder is oorspronkelijk een opgevuld meer met delta-afzettingen, waar de Vechtlopen (Gein en Vecht) omheen slingerden. Toen het Rijnsysteem contact maakte met dit veenstroompje, is de huidige loop van de Vecht ontstaan. Het gebied bestaat uit rivierklei op rivierzand (Formatie van Echteld) en daarbuiten uit veen op rivierklei en zand met inschakelingen van veen.

De Vecht maakt onderdeel uit van een veel groter vertakkend systeem van veenriviertjes in dat voormalige veenmoeras (nu deel van het Nationaal Landschap Het Groene Hart) dat het achterland ontwaterde en ten slotte uitmondde in het riviertje de IJse. Het hele moerasgebied ligt in een voormalige door getijdenrivieren beïnvloede kustzone van de Zuiderzee. Door de sterke eb- en vloedbewegingen ontstond afzetting van zeeklei en de vorming van kreekoeverwallen. Wat nu nog rest zijn kwetsbare veenstroompjes met venige boezemlan-

den en inversie-kreekruigen met oeverwallen, komgronden en overslaggronden nabij voormalige dijkdoorbraken die iets vertellen over de ontstaansgeschiedenis van dit bijzondere gebied.

Bijzondere aardkundige verschijnselen zijn onder meer:

- Voormalige getijdenrivier de Vecht en Aetsveldsche polder, Weesp-Muiden. Hier liggen goed bewaarde voormalige kreekbeddingen en oeverwallen, komgronden, overslaggronden en klei-op-veengebieden.
- Het Naardermeer is een natuurlijk meer met veenvorming en verlanding onder invloed van de Vecht en kwel uit het Gooi. Ten noord- en zuidoosten ligt een dekzandrug die door zee-invloed is ontstaan.
- Dekzandruggen in het overgangsgebied van Hollandveen en het paraboolvormige dekzandgebied. De dekzandruggen liggen op een stuwwalcomplex, waar ook de Muiderberg bij de Keverdijkse polder deel van uitmaakt.
- Uniek vertakkend systeem van laaglandrivieren in alluviale kustvlaktes. Zo stromen er de Gein, een voormalige loop van de Vecht (Abcoude-Driemond), de Gaasp (Driemond-Bijlmermeer), en De Diemen (Diemen-Over Diemen).
- Ministuwwal, dekzand, klifje, en wielen bij Muiderberg-Oost.
- Verveningscomplex van petgaten en zetwallen uitveningsplassen en veenvorming. Zoals een marien beïnvloede dekzandrug, een dekzandrug met oud bouwland (Ankeveen) en een dekzandrug in de Horstermeer. De kerk van Nederhorst staat op een stuwwalopduiking.
- Wielen en overslaggronden ontstaan door dijkdoorbraken van de voormalige Zuiderzee. Midden in het gebied ligt een dekzandrug, bij Binnendijksche, Overscheense, Berger- en Meentpolder (Naarden).
- Dekzandopduiking in veengebied dicht bij overgang dekzand-veengebied nabij West Egelshoek, Hilversum.

Meer informatie over aardkundig erfgoed in Noord-Holland vindt u [hier](#).